

TÜZEL KİŞİNİN HAKSIZ REKABETTEN KAYNAKLANAN MANEVİ ZARARI**MORAL DAMAGE OF A JURIDIC PERSON ARISING FROM UNFAIR
COMPETITION****Arş. Gör. Burcu ZENGİN-ÖZKÜÇÜKPARLAK**

Galatasaray Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Medeni Hukuk Anabilim Dalı

Özet

Hukukumuzda, hak sahibi olup borç altına girebilen, başka bir deyişle hak ehliyetine sahip olan tek varlık, fiziki varlığı olan insanlar değildir. Gerçek kişi olarak ifade edilen insanın yanı sıra; maddi varlığı bulunmamakla beraber, hukuk düzeni tarafından kişi olma özelliği atfedilmiş birtakım kişi veya mal toplulukları da mevcuttur. İnsan hayatının sonlu ve belirli amaçları gerçekleştirmede gücünün sınırlı olması, toplumsal hayatın bir gereği olarak ortaya çıkan ve kendisini oluşturanlardan bağımsız bir kişiliği bulunan tüzel kişilere ihtiyaç doğurmuştur. Geliriyle öğrencilere burs vermek üzere kermes kuran bir dernek, yeni bir şube açan banka, yolcu taşımacılığı yapan bir havayolu şirketi, elektrik enerjisi üretmek amacıyla tesis kuran bir holding, tıpkı gerçek kişiler gibi hukuk sahnesinde yer almakta ve serbest piyasa içerisinde çeşitli faaliyetlerde bulunmaktadır.

Tüzel kişilerin piyasa içerisinde özgürce ekonomik faaliyetlerde bulunabilmesi, aldatıcı hareketler veya iyiniyete aykırı davranışlar yoluyla, benzer mal ve hizmetleri arz eden kimseler arasında rekabet ortamının bozulmaması için, kanun koyucu haksız rekabet hükümlerini getirmiştir. Söz konusu hükümlerle, şartları oluşmuşsa, haksız rekabet olarak nitelendirilecek bir davranış sonucu zarar gören davacının; haksız rekabetin tespiti, men'i, eski hale iadesi, maddi tazminat ve nihayet kişilik hakkının korunmasına ilişkin hükümlere atıf yapılmak suretiyle, manevi tazminat talebinde bulunabileceği ifade edilmiştir. Bununla birlikte öğretide; tüzel kişilerin gerçek kişiler gibi acı, elem, üzüntü hisleri bulunmadığından manevi zarara uğramayacaklarını ifade eden görüşler bulunmaktadır. Çalışmada, tüzel kişi ve haksız rekabet kavramları açıklanarak, öğretideki farklı fikirler ve Yargıtay kararları ışığında, tüzel kişinin haksız rekabetten doğan manevi tazminat talebinin hangi koşullar altında söz konusu olabileceği açıklanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Haksız Rekabet, Tüzel Kişi, Manevi Zarar, Manevi Tazminat, Kişilik Hakkı

Abstract

Our law does not consider human beings as the only entities that can enter into debt. Besides the human being expressed as a real person; although they do not have material assets, there are also some individuals or groups of property attributed to being a person by the legal order. The finite and limited power of human life in achieving certain goals has created a need for legal entities that emerge as a requirement of social life and have an independent personality from those who constitute them. An association that establishes a kermis to give scholarships to students with its income, a bank that opens a new branch, an airline company that carries out passenger transport, a holding that establishes a facility to generate electrical energy, is on the legal scene just like real persons and carries out various activities in the free market.

The legislator has introduced unfair competition provisions to establish an environment that legal entities can freely engage in economic activities in the market, and do not distort the competitive environment by acts contrary to goodwill. With these provisions, it has been stated that, if the conditions are met, the plaintiff who suffers damage as a result of an act that can be described as unfair competition may request non-pecuniary damages by referring to the provisions regarding the determination, rejection of unfair competition, return of the former, pecuniary compensation and protection of personal rights. However, there are opinions stating that legal entities will not suffer moral damage because they do not have feelings of pain, and sadness like real persons. In this statement, the concepts of legal person and unfair competition, and in the light of the different ideas in the doctrine and the decisions of the Supreme Court, the conditions under which the legal person may claim moral damages arising from unfair competition will be explained.

Keywords: Unfair Competition, Juridic Person, Moral Damage, Non-pecuniary Compensation, Personal Rights

I. GİRİŞ

İnsan hayatının sonlu ve belirli amaçları gerçekleştirme gücünün sınırlı olması, toplumsal hayatın bir gereği olarak ortaya çıkan ve kendisini oluşturanlardan bağımsız bir kişiliği bulunan tüzel kişilere ihtiyaç doğurmuştur. Bu toplumsal gerekliliğin bir sonucu olarak hukuk düzeni, gerçek kişiler dışındaki birtakım kişi ve mal topluluklarına da, onları oluşturan kişilerden ayrı olarak, haklara ve borçlara ehil olabilmeye imkanı tanımıştır. Tüzel kişilik tanınması yoluyla, bu kişiliğin hak ve yükümlülüklerle donatılması sağlanmaktadır. Üniversite, meslek kuruluşları, belediye gibi kamu tüzel kişilerinin yanı sıra; ticaret şirketleri, dernekler ve vakıflar gibi özel hukuk tüzel kişileri de tıpkı gerçek kişiler gibi hukuk sahnesinde yer almakta ve serbest piyasa içerisinde çeşitli faaliyetlerde bulunmaktadır.

Tüzel kişilerin piyasa içerisinde özgürce ekonomik faaliyetlerde bulunabilmesi, aldatıcı hareketler veya iyiniyete aykırı davranışlar yoluyla, benzer mal ve hizmetleri arz eden kimseler arasında rekabet ortamının bozulmaması için, kanun koyucu haksız rekabet hükümlerini getirmiştir. Dürüst ve bozulmamış rekabet ortamını tehdit eden ve haksız rekabet olarak ifade edilen, dürüstlük kuralına aykırı ticari uygulama ve davranışlar neticesinde; ekonomik faaliyet sürdüren tüzel kişilerin ticari itibarı, mesleki kariyerleri, müşteri çevreleri ile olan ilişkileri olumsuz yönde etkilenebilmekte ve kimi zaman kişilik haklarının bir parçasını oluşturan ekonomik kişilikleri zarara uğramaktadır.

Serbest piyasa içerisinde rol alan sükûletlerin, rekabet ederken uyması gereken birtakım kurallar vardır. Nitekim kanun koyucu, haksız rekabet kuralları vasıtasıyla rekabet özgürlüğünün bir yönden sınırlarını çizmektedir. Söz konusu hükümlerle, şartları oluşmuşsa, haksız rekabet olarak nitelendirilecek bir davranış sonucu zarar gören davacının; haksız rekabetin tespiti, men'i, eski hale iadesi, maddi tazminat ve nihayet kişilik hakkının korunmasına ilişkin hükümlere atıf yapılmak suretiyle, manevi tazminat talebinde bulunabileceği ifade edilmiştir. Bununla birlikte öğretide; tüzel kişilerin gerçek kişiler gibi acı, elem, üzüntü hisleri bulunmadığından manevi zarara uğramayacaklarını ifade eden görüşler bulunmaktadır. Çalışmada, öncelikle tüzel kişi ve haksız rekabet kavramları açıklanarak,

öğretideki farklı fikirler ve Yargıtay kararları ışığında, tüzel kişinin haksız rekabetten doğan manevi tazminat talebinin hangi koşullar altında söz konusu olabileceği açıklanacaktır.

II. TÜZEL KİŞİ KAVRAMI ve KANUNDA DÜZENLENİŞ BİÇİMİ

A. Tüzel Kişi Kavramı

Tüzel kişiler, toplumsal hayatın bir gereği olarak ortaya çıkmıştır. Nitekim insan hayatının sonlu olması, belirli amaçları gerçekleştirmek üzere, onu oluşturan gerçek kişilerin varlığından bağımsız olarak kurulan kişi ve mal topluluklarının ortaya çıkmasını gerektirmiştir¹. Ayrıca bazı hedeflere ulaşabilmek için insan gücünün tek başına yetersiz olduğu durumlarda, kişilerin kendi varlıklarından bağımsız olarak var olabilen, başka bir kişiye ihtiyaç duyulur². Bu toplumsal gerekliliğin bir sonucu olarak hukuk düzeni, gerçek kişiler dışındaki birtakım kişi ve mal topluluklarına da, onları oluşturan kişilerden ayrı olarak, haklara ve borçlara ehil olabilmeye imkanı tanımıştır³. Tüzel kişilik tanınması yoluyla, bu kişiliğin hak ve yükümlülüklerle donatılması sağlanmaktadır.

Hukuk düzeni tarafından, kendisini oluşturan kişilerden ayrı bir kişilik atfedilmiş ve ortak bir amaca yönelmiş kişi veya mal topluluklarına tüzel kişi denilmektedir⁴. Nitekim Türk Medeni Kanunu⁵ (TMK) m. 47 (ZGB Art. 52) hükmünde tüzel kişi, “*Başlıbaşına bir varlığı olmak üzere örgütlenmiş kişi toplulukları ile belli bir amaca özgülenmiş olan bağımsız mal toplulukları*” olarak ifade edilmiştir.

¹ **Gönen**, Doruk, Tüzel Kişilerde Kişilik Hakkı ve Korunması, İstanbul, 2011 s. 6; **Arpacı**, Abdülkadir, Kişiler Hukuku (Gerçek Kişiler), 2. Baskı, İstanbul, 2000, s. 3; **Huguenin**, Claire, Basler Kommentar, Zivilgesetzbuch I, Art. 1- 456 ZGB (hrsg. von Honsell, Heinrich/ Vogt, Nedim Peter/ Geiser, Thomas), 4. Aufl., Basel, 2010, Vorbem. zu Art. 52-59, N. 3; **Bucher**, Eugen/ **Aebi-Müller**, Regina E., Schweizerisches Zivilgesetzbuch Die natürlichen Personen, Art. 11-19d ZGB, Rechts- und Handlungsfähigkeit (Berner Kommentar), 2. Aufl., 2017, Art. 11 N. 91; **Akınel**, Teoman, Türk Medeni Hukukunda Tüzel Kişiler, İstanbul 1995, s. 4 vd.; **Akıpek**, Jale/ **Akıntürk**, Turgut/ **Ateş**, Derya, Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku, Birinci Cilt, 16. Baskı, İstanbul 2020, s. 501; **Ayan**, Mehmet/ **Ayan**, Nurşen, Kişiler Hukuku, 9. Baskı, Ankara 2020, s. 229; **Oğuzman**, Kemal/ **Seliçi**, Özer/ **Oktay-Özdemir**, Saibe, Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler), 19. Baskı, İstanbul 2020, s. 2; **Öğüz**, Tufan, Türk Hukukunda Vakıf Tüzel Kişiliğinin Hukuki Esasları, İstanbul 2007, s. 1-2; **Oral**, Tuğçe, Tüzel Kişilerin Manevi Zararının Tazmini, İstanbul 2018, s. 116; **Erdil**, Engin, Haksız Rekabet Hukuku, İstanbul 2012, s. 5. Ayrıca tüzel kişilerin oluşumuna zemin hazırlayan ihtiyaçlarla ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. **Hatemi**, Hüseyin, Medeni Hukuk Tüzel Kişileri, İstanbul 1979, s. 6 vd.

² **Tuor**, Peter/ **Schnyder**, Bernhard/ **Schmid**, Jörg/ **Rumo-Jungo**, Alexandra, Das Schweizerische Zivilgesetzbuch, 14. Aufl., Zürich 2015, s. 128; **Oğuzman**/ **Seliçi**/ **Oktay-Özdemir**, s. 282; **Dural**, Mustafa/ **Öğüz**, Tufan, Türk Özel Hukuku, Cilt II, Kişiler Hukuku, İstanbul 2019, s. 199; **Arpacı**, s. 3; **Hatemi**, s. 6; **Akıpek**/ **Akıntürk**/ **Ateş**, s. 502; **Pedrazzini**, Mario M./ **Oberholzer**, Niklaus, Grundriss des Personenrechts, 4. Aufl. Bern 1993, s. 195 vd.

³ **Huguenin**, Basler Kommentar, Vorbem. zu Art. 52-59, N. 3; **Bucher**, Eugen/ **Aebi-Müller**, Berner Kommentar, Art. 11 N. 87; **Tuor**/ **Schnyder**/ **Schmid**/ **Rumo-Jungo**, s. 128; **Oğuzman**/ **Seliçi**/ **Oktay-Özdemir**, s. 2; **Akıpek**/ **Akıntürk**/ **Ateş**, s. 502; **Bucher**, Andreas, Natürliche Personen und Persönlichkeitsschutz, 4. Aufl. Basel 2009, N. 3.

⁴ **Oğuzman**/ **Seliçi**/ **Oktay-Özdemir**, s. 282; **Serozan**, Rona, Tüzel Kişiler- Özellikle Dernekler ve Vakıflar, 2. Baskı, İstanbul, 1994, s. 17; **Akıpek**/ **Akıntürk**/ **Ateş**, s. 511; **Ayan**/ **Ayan**, s. 28; **Oral**, s. 4; **Taşkın**, Alim, Tüzel Kişilerin Kişilik Haklarının Korunması, AÜHD, Y. 1991-92, C. 42, S. 1-4, s. 205 vd.

⁵ 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu R.G., T. 22.11.2001, S. 24607.

Tüzel kişiye hak ve borçlara ehil olma kabiliyeti hukuk düzeni tarafından tanındığından, tüzel kişilik, doğal bir kişilik değildir. Bununla birlikte tüzel kişiler ile gerçek kişiler arasında hak ve borçların öznesi olması bakımından bir fark olmayıp yalnızca hakkın kapsamı açısından bir fark vardır⁶. Türk- İsviçre hukukunda tüzel kişinin hak ehliyetine ilişkin madde TMK m. 48 (ZGB Art. 53) hükmünde bu husus, “*Tüzel kişiler, cins, yaş, hısımlık gibi yaradılış gereği insana özgü niteliklere bağlı olanlar dışındaki bütün haklara ve borçlara ehildirler*” şeklinde ifade edilmiştir. Bu anlamda tüzel kişilerin hukuki ehliyetinin kapsamı ile gerçek kişilerin hukuki ehliyetinin kapsamı, iki yönden farklılık gösterir: Tüzel kişi bir yandan, yalnızca insan olma özelliğini gerektirmeyen hak ve yükümlülüklerle sahip olabilirken (örneğin tüzel kişinin evlenmesi mümkün değildir); diğer yandan tüzel kişinin, gerçek kişilerin süjesi olamayacağı hak ve yükümlülükleri (örneğin bir şirketin üyelerine karşı sahip olduğu haklar) bulunmaktadır⁷.

B. Kanunda Düzenleniş Biçimi

Tüzel kişiler hukuku bakımından, “*numerus clausus*” (sınırlı sayı) ilkesi geçerli olup kanunda öngörülmemiş kişi veya mal topluluklarının tüzel kişilik kazanması mümkün değildir⁸. Tüzel kişileri tabi oldukları hukuk kurallarına göre; kamu hukuku tüzel kişileri ve özel hukuk tüzel kişileri olarak incelemek mümkündür.

Kamu tüzel kişileri, kamu gücü kullanarak kamu görevlerini ifa eden ve kamu hukuku kurallarına tabi olan tüzel kişileri ifade etmektedir⁹. Anayasamızın 123. maddesine göre, kamu tüzel kişilerinin, ancak kanunla veya kanunun verdiği yetkiye dayanarak kurulması mümkündür. Kamu tüzel kişilerinin kamu gücü kullanması, kamu hukuku alanındaki işlemlere ilişkin olup (örneğin kamulaştırma işlemi) özel hukuk tüzel kişileri ile yaptıkları sözleşmeler bakımından kamu gücü kullanımı söz konusu değildir¹⁰. Kamu tüzel kişileri; devlet, il, belediye, köy gibi “*kamu idareleri*” ile üniversite, meslek kuruluşları gibi tüzel kişilik tanınmış, kamu hizmeti gören ve kamu tüzel kişiliği bulunan “*kamu kurumları*”ndan oluşur¹¹.

Özel hukuk tüzel kişileri ise, özel hukuk alanında faaliyet yürütmek üzere, bir özel hukuk işlemi yoluyla kurulan tüzel kişilerdir¹². Özel hukuk tüzel kişileri, kamu hukuku tüzel kişilerinin aksine kamu gücü kullanmazlar ve kanun yoluyla değil, özel hukuk işlemiyle kurulurlar. Hangi tipte özel hukuk tüzel kişilerinin kurulabileceği kanun koyucu tarafından belirlenerek, bunların kurulması için gereken irade beyanlarına sonuç bağlanmaktadır. Mevzuat kapsamında kurulmasına izin verilen özel hukuk tüzel kişileri; ticaret şirketleri, ticaret şirketi sayılmamakla beraber Avukatlık Kanunu¹³ m. 44’e göre kurulmuş ve avukatlık

⁶ Akipek/ Akıntürk/ Ateş, s. 543; Ayan/ Ayan, s. 234.

⁷ Huguenin, Basler Kommentar, Art. 53 N. 2; Egger, August, Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch (hrsg. von Gauch, Peter/ Schmid, Jörg), Band I, Einleitung- Personenrecht, Teilband II, Personenrecht (Zürcher Kommentar), Zürich, 1930, Art. 53 N. 3-4.

⁸ Bucher/ Aebi-Müller, Berner Kommentar, Art. 11 N. 94; Oral, s. 16; Dural/ Ögüz, s. 218.

⁹ Oral, s. 17; Dural/ Ögüz, s. 231; Akünal, Tüzel Kişiler, s. 8-9.

¹⁰ Kamu tüzel kişilerinin özel hukuk işlemlerinde, örneğin bir kira sözleşmesi akdetmesi durumunda özel hukuk kişileri ile eşit konumdadır. Dural/ Ögüz, s. 231.

¹¹ Oral, s. 17; Dural/ Ögüz, s. 232; Oğuzman/ Seliçi/ Oktay-Özdemir, s. 288.

¹² Oğuzman/ Seliçi/ Oktay-Özdemir, s. 289.

¹³ 1136 Sayılı Avukatlık Kanunu, R.G., T. 7.4.1969, S. 13168.

mesleğini yürütmek üzere birden fazla avukatın meydana getirdiği ortaklıklar, dernekler, vakıflar, sendikalar ile siyasi partilerden oluşmaktadır¹⁴.

III. HAKSIZ REKABET KAVRAMI VE HAKSIZ REKABET HALLERİ

A. Haksız Rekabet Kavramı ve Uygulanacak Hükümler

1. Haksız Rekabet Kavramı

Rekabet (*ing. competition, alm. Wettbewerb*), kelime anlamı olarak “*aynı amacı güden kimseler arasındaki çekişme, yarışma*”¹⁵ şeklinde ifade edilmekle birlikte, kanun koyucu tarafından 4054 Sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun m. 3 hükmünde, “*mal ve hizmet piyasalarındaki teşebbüsler arasında özgürce ekonomik kararlar verilebilmesini sağlayan yarış*” olarak tanımlanmıştır¹⁶. Rekabetin; iş yaşamında ticari işletmelerin verimini artırmak, piyasaya sunulan mal ve hizmetlerin kalitesini yükseltmek, daha fazla arz sebebiyle fiyatların düşmesine yol açmak ve son kertede toplumun hayat kalitesini yükseltmek gibi işlevleri vardır¹⁷.

Serbest piyasa ekonomisinin hakim olduğu ekonomik düzenlerde, gerek tüzel kişilerin gerek gerçek kişilerin serbest ticaret hakkı ve rekabet özgürlüğü bulunmaktadır. Nitekim ülkemizde de serbestçe ticari faaliyetlerde bulunmak ve rekabet etmek anayasal güvence altına alınmış bir haktır¹⁸. Öte yandan bu hak sınırsız değildir. Hukuken tanınan ekonomik özgürlük, ancak rekabetin devam eden varlığını tehlikeye atmadığı ve arzulanan çoğulcu pazarı engellemediği ölçüde kullanılabilir¹⁹.

Serbest piyasa içerisinde rol alan süjelerin, rekabet ederken uyması gereken birtakım kurallar vardır. Nitekim kanun koyucu, haksız rekabet kuralları vasıtasıyla rekabet özgürlüğünün bir yönden sınırlarını çizmektedir²⁰. Haksız rekabet (*ing. unfair competition; alm. unlauteren Wettbewerb*), 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu²¹ (TTK) m. 54’de ifade

¹⁴ Oral, s. 18; Oğuzman/ Seliçi/ Oktay-Özdemir, s. 289 vd.

¹⁵ Türk Dil Kurumu Sözlüğü. (<https://sozluk.gov.tr/>) (Son Erişim Tarihi: 09.01.2021)

¹⁶ 4054 Sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun, R.G. T. 13.12.1994, S. 22140.

¹⁷ Baştuğ, İrfan/ Erdem, Ercüment, Ticari İşletme Hukuku (Ders Notları), Ankara 1993, s. 176; Bahtiyar, Mehmet, Ticari İşletme Hukuku, 20. Baskı, İstanbul 2019, s. 174; Ormancı, Gürkan, “Türk Hukuku Kapsamında İşletme Adının Rekabet Hükümleri Uyarınca Korunması”, Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi, Haziran 2020, C. 6, S. 1, s. 108-127, s. 112; Köhler, Helmut/ Bornkamm, Joachim, Beck’sche Kurz Kommentare, Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb, 28. Aufl., München 2010, UWG Einleitung Rn. 1.2-1.4; Nomer-Ertan, Fusun, Haksız Rekabet Hukuku, İstanbul 2016, s. 2; Hirsch, Ernst E., Ticaret Hukuku Dersleri, 3. Baskı, İstanbul 1948, s. 164; Dörr, Julian/ Goldschmidt, Nils, UWG Kommentar, 1. Teil: Grundlagen des Lauterkeitsrechts in systematischer Darstellung / § 1 Einführung in die ökonomischen Grundlagen des Wettbewerbs und der Wettbewerbsordnung, Zürich, St. Gallen 2018, s. 3–13, N. 3, s. 4.

¹⁸ Anayasamızın 48. maddesiyle çalışma ve sözleşme hürriyeti güvence altına alınmıştır. Ayrıca 167. maddede, devlete “*kredi, sermaye, mal ve hizmet piyasalarının sağlıklı ve düzenli işlemelerini sağlayıcı ve geliştirici tedbirleri alma ve piyasalarda fiili veya anlaşma sonucu doğacak tekelleşme ve kartelleşmeyi önleme*” yükümü yüklenmiştir.

¹⁹ David, Lucas/ Jacobs, Reto, Schweizerisches Wettbewerbsrecht, Eine systematische Darstellung des Gesetzes gegen den unlauteren Wettbewerb und des Kartellgesetzes, sowie der wettbewerbsrechtlichen Nebengesetze und der Grundsätze der Schweizerischen Kommission für die Lauterkeit in der Werbung, 5. Aufl. Bern 2012, s. 25 N. 47.

²⁰ Nomer-Ertan, s. 3; Hirsch, Ticaret Hukuku, s. 165.

²¹ 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu, R.G., T. 14.2.2011, S. 27846.

edildiği üzere, “*rakipler arasında veya tedarik edenlerle müşteriler arasındaki ilişkileri etkileyen, aldatici veya dürüstlük kuralına diğer şekillerdeki aykırı davranışlar ile ticari uygulamalar*” olarak tanımlanmaktadır. Rekabetin haksız hale dönüşmesi, rakipler arasındaki yarışmanın meşru vasıtalarla değil, dürüstlük kuralına aykırı eylemlere dayanması halinde söz konusu olur²². Haksız rekabete ilişkin hukuk kuralları da rekabetin dürüst kabul edilen, meşru yollarla yapılıp yapılmadığına bakmaktadır.

Günümüzde haksız rekabet, rekabet özgürlüğü hakkının dürüstçe kullanılmasını sağlayan ve böylece yalnızca aynı veya benzer iş alanında faaliyet gösteren rakip şirketlerin değil, tüm piyasa katılımcılarının, başka bir deyişle müşterilerin, ekonominin ve toplumun menfaatlerini koruyan bir hukuki kurum olarak kabul edilmektedir²³.

2. Manevi Tazminata Konu Haksız Rekabet Eylemine Uygulanacak Hükümler

Yargı yoluna başvuru olarak istenecek tüm talepler bakımından, uygulanacak hükümlerin doğru tespit edilmesi büyük önem taşımaktadır. Çalışmamızın konusunu oluşturan, tüzel kişilerin haksız rekabetten doğan manevi tazminat talepleri bakımından da, bu talebe kaynaklık edecek haksız rekabet hükümlerinin hangileri olduğu doğru tespit edilmelidir.

Haksız rekabete ilişkin hükümler öncelikle 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK) içerisinde m. 54-63 arasında düzenlenmiştir. Bu düzenlemelerin mehaızı olan “*İsviçre Haksız Rekabete Karşı Federal Kanunu - Bundesgesetz gegen den unlauteren Wettbewerb*”²⁴ (UWG) kapsamında haksız rekabet hükümleri ayrı bir özel kanun olarak düzenlenmiş olmakla beraber; Türk hukukunda bu hükümlere, TTK içerisinde yer verilmiştir. Bu anlamda haksız rekabete ilişkin genel ilkeyi koyan TTK m. 54 hükmü, UWG’nin ilk iki maddesini, tek maddede iki fıkra olacak şekilde düzenlemiştir. Öte yandan haksız rekabet hallerini örnekseme yoluyla düzenleyen TTK m. 55 hükmü ise, UWG’nin Art. 3-8 arası maddelerinden oluşmaktadır²⁵.

6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu²⁶ (TBK) m. 57’de haksız rekabet, tek bir hükümde düzenlenmiş olup bu hükümle “*gerçek olmayan haberlerin yayılması veya bu tür ilanların yapılması ya da dürüstlük kurallarına aykırı diğer davranışlarda bulunulması yüzünden müşterileri azalan veya onları kaybetme tehlikesiyle karşılaşan kişinin, bu davranışlara son verilmesini ve kusurun varlığı halinde zararının giderilmesini*” isteyebileceği düzenlenmiştir. Türk Borçlar Kanunu m. 57 ikinci fıkrasında, ticari işlere ilişkin Türk Ticaret Kanunu’nda yer

²² Aksoy, Mehmet Ali, Haksız Rekabet Halleri ve Haksız Rekabetin Tespiti (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara 2011, s. 5.

²³ Nomer-Ertan, s. 3. 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu gerekçesinde de rekabet hükümlerinin, tüm katılanların (ekonomik, tüketici ve kamu) menfaatini koruduğu ifade edilmiştir. Türk Ticaret Kanunu m. 54 gerekçesi için bkz. <https://www.tbmm.gov.tr/d23/1/1-0324.pdf> (Son Erişim Tarihi: 09.01.2021)

²⁴ 19.12.1986 tarihli İsviçre Haksız Rekabet Kanunu (UWG) son metni için bkz. <https://www.admin.ch/opc/de/classified-compilation/19860391/201607010000/241.pdf> (Son Erişim Tarihi: 09.01.2021)

²⁵ Söz konusu hüküm doktrinde, çok fazla bendden oluşması ve fazla uzun olması sebebiyle kanun yapma tekniğine uygun olmadığı yönünde eleştirilmiştir. Pınar, Hamdi, “Reklam ve Satış Yöntemlerine İlişkin Haksız Rekabet Halleri”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Aralık 2012, C. 18, S. 2, s. 129-156, s. 130.

²⁶ 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu, R.G., T. 4.2.2011, S. 27836.

alan haksız rekabet hükümlerini saklı tutulmuştur. Bu suretle hükmün lafzından, âdi (ticari olmayan) işlerde haksız rekabette Türk Ticaret Kanunu hükümlerinin değil, Türk Borçlar Kanunu hükümlerinin uygulanacağı anlaşılmaktadır²⁷.

Bu hükmün mehzazı, İsviçre Borçlar Kanunu'nun mülga 48. maddesi olup İsviçre'de Haksız Rekabete ilişkin ayrı bir kanunun²⁸ kabulü ile yürürlükten kaldırılmıştır. Buna karşın Türk hukukunda haksız rekabet hükümleri ayrı bir özel kanunla değil, genel hükümlerde hem Türk Borçlar Kanunu'nda hem de Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenmiştir. Tüzel kişi, haksız rekabete uğradığında, somut olayda haksız rekabetin gerçekleşip gerçekleşmediği yönündeki tespitin TTK hükümlerine göre mi, yoksa TBK hükümlerine göre mi yapılacağı belirlenmelidir. Örneğin, bir gazete, kız çocukların eğitimi için çalışan bir derneğin gelir elde etmek için ürettiği ürünlerini, yanıltıcı biçimde kötülerse, somut olayda haksız rekabetin hangi hükümlere göre tespit edileceği belirlenmelidir.

Doktrinde; haksız rekabetin, hem Türk Ticaret Kanunu'nda hem de Türk Borçlar Kanunu'nda düzenlenmiş olması eleştirilmektedir²⁹. Bazı yazarlara göre, haksız rekabet konusunda uygulanacak yegane kanun Türk Ticaret Kanunu olup TTK'da yer alan haksız

²⁷ Ticaret Kanunumuzun uygulama alanını çizen kavram “*ticari iş*” kavramıdır. Ticari iş kavramı “*kazanç sağlamaya yönelik faaliyetler*” olarak tanımlanabilir. Bkz. **Göktürk**, Kürşat, “Ticari İş Kavramı, Sınırlandırılması ve Faiz Meselesi”, GÜHFD, 2015, C. XIX, S. 2, s. 3-44, s. 6; **Karayalçın**, Yaşar, Ticaret Hukuku Dersleri I, Giriş-Ticari İşletme, Ankara 1968 s. 67 vd. Hukuki anlamıyla ticari iş ise, daha teknik bir terimi ifade etmekte ve kanunun uygulama alanını çizmektedir. Öte yandan ticaret hukukunun uygulama alanının belirlenmesi için, tarihi gelişim sürecinde temel önemi haiz olan kavram ticari iş kavramı olmakla birlikte, bu kavramın içeriğinin belirlenmesi ticaret hukukunun uygulama alanını açıklayan teorilerden ayrı olarak ele alınmamalıdır. Bununla beraber çalışmamızın kapsamını aşacağından söz konusu teorileri açıklayan eserlere atıf yapmakla yetinilecektir. Bu hususta ayrıntılı bilgi için bkz. **Dinç**, Serhan, “Ticaret Hukukunun Düzenlenmesinde Benimsenen Sistemler ve Sistemlerin Etkilediği Kanuni Düzenlemeler”, İzmir Barosu Dergisi, 2018, S. 2, s. 177-195; **Arkan**, Sabih, Ticari İşletme Hukuku, 20. Baskı, Ankara 2015; **İmregün**, Oğuz, Ticaret Hukukunun Genel İlkeleri, İstanbul 1989. Türk Ticaret Kanunu m. 3'e göre kanun kapsamında düzenlenen hususlar ile bir ticari işletmeyi ilgilendiren bütün işlem ve fiiller ticari iş kavramına dahildir. TTK m. 19 ise, tacirin borçlarının kural olarak ticari olduğunu belirtmektedir. Şu halde; TTK kapsamında düzenlenen hususlar, ticari işletmeyi ilgilendiren işler ve tacirin borçları hukuki anlamda ticari iş niteliğinde olacak ve TTK hükümlerinin uygulama alanına girecektir. Tüzel kişiler açısından ise TTK m. 16 hükmü; ticaret şirketlerinin, amacına ulaşmak için ticari işletme işleten vakıflar ve derneklerin de tacir sayılacağını ifade etmiştir. Bununla birlikte aynı maddede ayrıca “*devlet, il özel idaresi, belediye ve köy ile diğer kamu tüzel kişileri ile kamu yararına çalışan dernekler ve gelirinin yarısından fazlasını kamu görevi niteliğindeki işlere harcayan vakıflar*”ın tacir sayılmayacağı düzenlenmiştir. Borçlar Kanunu hükümleri tacir olmayanlar arasında gerçekleşen haksız rekabeti, Ticaret Kanunu hükümleri tacirler tarafından gerçekleştirilen haksız rekabeti düzenlemiştir²⁷. O halde kanunun lafzından yola çıkılırsa, haksız rekabete ilişkin olarak; kamu tüzel kişileri, dernekler ve gelirinin yarısından fazlası kamu yararına harcanan vakıflar bakımından TBK hükümleri, buna karşın ticaret şirketleri ve diğer tüzel kişiler bakımından TTK hükümleri uygulama alanı bulacaktır.

²⁸ 30.9.1943 tarihli “*Bundesgesetz vom 30 September 1943 über den unlauteren Wettbewerb*” ile İsviçre Borçlar Kanunu m. 48 hükmü mülga edilmiştir. Bununla beraber bu ayrı kanun da 1986 tarihinde günümüzde halen yürürlükte olan yeni haksız rekabet kanunun (*Bundesgesetz gegen den unlauteren Wettbewerb-UWG*) kabulü ile yürürlükten kaldırılmıştır.

²⁹ **Nomer-Ertan**, s. 24-25; **İmregün**, s. 108-109; **Karayalçın**, Ticaret Hukuku, s. 451; **Arsılanlı**, Halil, Kara Ticareti Hukuku Dersleri Umumi Hükümler, 2. Baskı, İstanbul 1959, s. 240; **Arkan**, s. 319-320; **Oruç**, Murat, Haksız Rekabette Maddi Tazminat Davası, İstanbul 2009, s. 23. Bununla beraber Örs tarafından haksız rekabete ilişkin bu çifte düzenleme, isabetli olarak görülmüştür. Bkz. **Örs**, Fahri Halil, Türk Hususi Hukukunda Haksız Rekabet, Ankara 1958, s. 24.

rekabet hükümleri, tacirler arasında olsun olmasın bütün haksız rekabet halleri bakımından uygulanacak genel hüküm düzenlemeleri olarak kabul edilmelidir³⁰. Buna karşın bazı yazarlar ise, bu hükümlerin uygulama alanlarının farklı olduğunu (ticari işler bakımından haksız rekabette TTK, âdi işler bakımından haksız rekabette TBK) ifade etmektedir³¹. Başka bir görüşe göre³² ise, haksız rekabete ilişkin Türk Borçlar Kanunu hükmünün yürürlükten kaldırılmamış olmasının pratik bir önemi bulunmamaktadır. Zira genel hüküm niteliğindeki bu hükmün uygulanması için, yine TTK'nın haksız rekabete ilişkin hükümlerine ihtiyaç vardır. Kanaatimizce haksız rekabeti düzenleyen Türk Borçlar Kanunu m. 57 hükmünün, ticari işlere ilişkin olarak Ticaret Kanunumuzu saklı tutan ifadesi karşısında, ticari olsun olmasın her türlü haksız rekabet haline TTK hükümlerinin uygulanacağını savunmak mümkün görülmemektedir. Bununla beraber doktrinde Hirsch³³ tarafından ifade edilen görüşün de isabetle belirttiği gibi, TBK'da yer alan haksız rekabet düzenlemesinin pratik bir önemi olmayıp haksız rekabete ilişkin oldukça ayrıntılı düzenlemeler barındıran TTK m. 54-63 hükümleri, ticari olmayan haksız rekabet hallerinde bile, somut olayda genel tamamlayıcı hükümler olarak uygulama alanı bulacaktır. Öte yandan uygulamada manevi tazminatın gündeme geleceği haksız rekabet hallerinin çoğunlukla tacirler arasında ve ticari işler kapsamında meydana geldiği göz önüne alınırsa, kanaatimizce uygulanacak esas hükümlerin TTK hükümleri olduğunu söylemekte beis yoktur.

Yargıtay uygulamasına bakıldığında ise; TTK'da düzenlenen haksız rekabet hükümlerinin, tacirler arasındaki uyuşmazlıklara, TBK m. 57 hükmünün ise tacir olmayanlar arasındaki uyuşmazlıklara tatbik edilmesi yönünde kararlar verdiği görülmektedir³⁴. Örneğin Yargıtay'ın yakın tarihli bir kararında bu husus; *"Mahkemece uyuşmazlık 6012 sayılı TTK 54 vd. (6762 sayılı TTK 56 vd.) hükümleri çerçevesinde değerlendirilerek sonuca ulaşılmış ise de, 6098 sayılı TBK 57. (818 sayılı BK'nın 48.) maddeleri uyarınca ticari işlere ait haksız rekabet hakkında TTK hükümleri saklıdır. Bu bakımından, öncelikle tarafların dava tarihinde yürürlükte bulunan 6762 sayılı TTK'nın 14 vd. (6102 sayılı TTK'nın 11 vd.) maddeleri kapsamında tacir ya da esnaf sayılıp sayılmayacakları belirlenmek suretiyle; uyuşmazlığa 818 sayılı BK'nın 48. veya 6762 sayılı TTK'nın 56 vd. maddelerinin uygulanıp uygulanmayacağı hususu tespit edilerek uyuşmazlığın hukuki niteliği saptandıktan sonra hasıl olacak sonuca göre bir karar vermek gerekirken anılan husus nazara alınmaksızın yazılı şekilde hüküm tesisi*

³⁰ Dural/ Ögüz, s. 145 dp. 428; Ülgen, Hüseyin/ Helvacı, Mehmet/ Kendigelen, Abuzer/ Kaya, Arslan/ Nomer-Ertan, Füsun, Ticari İşletme Hukuku, İstanbul 2015, s. 525; Nomer-Ertan, s. 29-30; İmregün, s. 108-109; Oruç, s. 25.

³¹ Oğuzman, M. Kemal/ Öz, Turgut, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt II, İstanbul 2020, s.11, dp.1; Karayalçın, Ticaret Hukuku, s. 451; Domaniç, Hayri, Ticaret Hukukunun Genel Esasları, 4. Baskı, İstanbul 1988, s. 242-243.

³² Hirsch, Ernst E., (çev. Şevket Müftügil), İsviçre Hukukunun Yeni Türk Ticaret Kanununa Tesiri, AÜHFD, 1957, C. 13, S. 3, s. 26-33, s. 32; Kayıhan, Şaban/ Yasan, Mustafa, Ticari İşletme Hukuku, 4. Baskı, Ankara 2017, s. 133. ^[1]_{SEP}

³³ Hirsch, İsviçre Hukuku, s. 32.

³⁴ Y. HGK., E. 2011/ 781, K. 2012/ 109, T. 29.2.2012; Y. 11. HD., E. 1988/ 2889, K. 1989/ 2929, T. 15.05.1989; Y. 11. HD., E. 2016/ 2061, K. 2016/ 3103, T. 21.3.2016; Y. 11. HD., E. 2015/4509, K. 2015/12220, T. 18.11.2015; Y. 11. HD., E. 2006/ 929, K. 2007/ 8748, T. 7.6.2007. (www.lexpera.com.tr) (Son Erişim Tarihi: 14.01.2021)

doğru olmamış, bozmayı gerektirmiştir” şeklinde ifade edilmiş ve bozma sebebi sayılmıştır³⁵. Bununla birlikte Yargıtay’ın başka bir kararında³⁶, TTK hükümlerinin tacirler arasındaki haksız rekabete uygulanacağı yönündeki yerleşik uygulaması yerine, tacir olmayanlar tarafından da TTK’da yer alan haksız rekabet hükümlerinin ihlal edilebileceğini ifade ettiği görülmüştür. Yargıtay bu istisnai kararında aslında TTK haksız rekabet hükümlerinin herkes tarafından ihlal edilebileceğini ifade etmekte ve bu hükümlerin, davalı taraf bakımından kesin sınırlarla çizilmiş bir uygulama alanı bulunmadığını ifade etmektedir.

B. Türk Ticaret Kanunu Kapsamında Haksız Rekabet Hallerine Genel Bakış

Türk Ticaret Kanunu haksız rekabet hallerine ilişkin düzenleme; mehzaz İsviçre Haksız Rekabete Karşı Federal Kanunu’na paralel olarak, genel ilkeyi ortaya koyan bir madde (TTK m. 54) ve uygulamada sıklıkla karşılaşılan çeşitli örnekleri düzenleyen bir diğer maddeyi (TTK m. 55) içermektedir. Kanunun bu yapısı nedeniyle uygulamada, haksız rekabet olarak değerlendirilecek davranışın öncelikle kanunda sayılan örneksemelere girip girmediğini değerlendirerek, genel hükmü ihmal etme eğilimi vardır³⁷. Uygulamada sadece genel ilkeye dayanarak haksız rekabetin varlığını tespit eden kararlara, özel örnekleri uygulayan kararlara kıyasen az rastlanmaktadır.

Haksız rekabete ilişkin genel ilkeyi koyan TTK m. 54 f. 2 hükmüne göre, “*rakipler arasında veya tedarik edenlerle müşteriler arasındaki ilişkileri etkileyen aldatıcı veya dürüstlük kuralına diğer şekillerdeki aykırı davranışlar ile ticari uygulamalar*” haksız rekabet oluşturmaktadır. Böylece kanun koyucu haksız rekabete ilişkin olarak; aldatıcı veya dürüstlük kuralını başka şekilde ihlal eden ve böylece rakipler arasındaki veya tedarikçilerle müşteriler arasındaki bağı etkileyen, herhangi bir davranış veya ticari uygulamanın, adaletsiz ve hukuka aykırı olduğu ilkesini ortaya koymaktadır. Buna göre TTK m. 54 f. 2 kapsamında haksız rekabetin unsurları şu şekildedir:

- *Bir davranış veya ticari bir uygulamanın bulunması gerekir.* Söz konusu davranışın ticari olması gerekli değildir.

- *Bu uygulama veya davranışın, aldatıcı veya başka bir şekilde dürüstlük kuralına aykırı olması gerekir.* Aldatıcı veya başka bir şekilde dürüstlük kuralına aykırılık demekle esasında kanun koyucu, dürüstlük kuralının en önemli uygulaması olarak aldatıcı hareketlerden bahsetmektedir. Rekabet ortamında bulunanların meşru beklentileri ve diğerlerinin dürüst davranacağına ilişkin duydukları güven konusunda korunmaları lazımdır. Bununla birlikte her türlü aldatma, davranışın haksız rekabet sayılması için yeterli değildir. Örneğin, Uzakdoğu’ya tekrar satmak üzere mal satın alan, ancak daha sonra iç piyasada satan toptancılar, tedarikçiyi satın alma nedenleri konusunda aldatmakta; ancak haksız rekabet yapmamaktadır³⁸.

³⁵ Y. 11. HD., E. 2015/4509, K. 2015/12220, T. 18.11.2015. (www.lexpera.com.tr) (Son Erişim Tarihi: 14.01.2021)

³⁶ Y. 11 HD., E. 2008/ 9072, K. 2010/ 591, T. 21.02.2010. (www.lexpera.com.tr) (Son Erişim Tarihi: 14.01.2021)

³⁷ David/ Jacobs, s. 24 N. 39.

³⁸ David/ Jacobs, s. 25 N. 46.

- *Rakipler arasındaki veya tedarikçilerle müşteriler arasındaki bağı etkilemesi gerekir.* Bu kapsamda haksız rekabet eyleminde bulunan taraf ile haksız rekabete maruz kalan tarafın birbirinin rakibi olması gerekmez. Bu husus; “*haksız rekabete ilişkin bu kısım hükümlerinin amacı, bütün katılanların menfaatine, dürüst ve bozulmamış rekabetin sağlanması*” olduğu şeklindeki TTK m. 54 f. 1 hükmünden anlaşılmaktadır. Zira önemli olan rakiplerin birbirlerine karşı durumları değil, kamunun, tüketicilerin ve ekonominin lehine dürüst ve bozulmamış rekabet ortamını sağlayabilmektedir³⁹. Doktrindeki hakim görüş de haksız rekabetin kabulü için tarafların rakip olmasının gerekmediği yönündedir⁴⁰.

Bu maddeden yola çıkarak, hangi davranış ve uygulamaların dürüstlük kuralına aykırılık teşkil ettiğini belirlemek oldukça güçtür. Bu nedenle haksız rekabet davalarında hakim somut olay bakımından mesleki ve ticari teamülleri dikkate alması, gerekirse bilirkişi yahut meslek odalarında görüş istemesi gerekir⁴¹.

Bununla birlikte TTK m. 55 hükmünde örneklendirme şeklinde altı kategori olarak yer verilen davranış ve uygulamalar, doğrudan haksız rekabet oluşturmaktadır. Madde kapsamında sayılan altı kategori, uygulamada en sık karşılaşılan haksız rekabet hallerinin görünüm biçimleri olup sınırlı sayıda değildir. Başka bir deyişle TTK m. 55 hükmünde yer verilen örneklerden birine girmeyen bir davranışın da, TTK m. 54 anlamında dürüstlük kuralına aykırı sayılarak haksız rekabet teşkil etmesi mümkündür. Madde kapsamındaki haller şu şekilde sıralanabilir⁴²:

- *Dürüstlük kurallarına aykırı reklam ve satış yöntemleri ve diğer hukuka aykırı davranışlar,*

- *Sözleşmeyi ihlâl ve sona erdirmeye yöneltilmeler,*
- *Başkalarının iş ürünlerinden yetkisiz yararlanma,*
- *Üretim ve iş sırlarını hukuka aykırı olarak ifşa etme,*
- *İş şartlarına uymama,*
- *Dürüstlük kurallarına aykırı işlem şartları kullanma.*

Tüm bu haller bakımından manevi tazminat talebinin gündeme gelmesi mümkündür. Manevi zarar tazmin talebinin meydana gelebilmesi için, hangi haksız rekabet eyleminin gerçekleştirildiği önemli değildir. Nitekim kanun koyucu da böyle bir ayrıma gitmemiş, manevi tazminat talebi için kişilik hakkını koruyucu TBK hükümlerine atıf yapmakla yetinmiştir. Somut olayda kanun kapsamında yer alan haksız rekabet hallerinden birinin varlığı

³⁹ Hükmün gerekçesi de bu doğrultudadır. Türk Ticaret Kanunu m. 54 gerekçesi için bkz. <https://www2.tbmm.gov.tr/d23/1/1-0324.pdf> (Son Erişim Tarihi: 12.01.2021)

⁴⁰ **Örs**, s. 32; **Göle**, Celal, Aldatıcı Reklamlara Karşı Tüketicinin Korunması, Ankara 1983, s. 167 vd.; **Can**, Mustafa, Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Haksız Rekabet, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 2007, S. 69, s. 151-176, s. 154; **Kırca**, İsmail, “Bilimsel Araştırma Sonuçlarının Yayınlanması – Haksız Rekabet ve İfade Özgürlüğü”, Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu’na 65. Yaş Günü Armağanı, İstanbul, 2001, s. 439-466, s. 455.

⁴¹ **Ormancı**, s. 113; **Şener**, Oruç Hami, Ticari İşletme Hukuku, Ankara 2016, s. 610.

⁴² TTK m. 54 hükmünde belirtilen bu haller; tek maddede ve oldukça uzun şekilde bentler halinde yer verilmiştir. Bu çalışmanın esas konusu haksız rekabetin hukuki sonuçlarından biri olan manevi tazminat olduğundan ve her bir durumun tek tek incelenmesi bu çalışmanın sınırlarını fazlaca aşacağından söz konusu hallere sadece ismen yer verilmiştir. Haksız rekabet hallerine ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. **Nomer-Ertan**, s. 131 vd.

tespit edilirse, manevi tazminat talebinin mümkün olup olmadığına ayrıca bakılmalıdır. Aşağıda bu konu ele alınacaktır.

IV. HAKSIZ REKABET HALİNDE HUKUKİ TALEPLER VE BU KAPSAMDA MANEVİ ZARARIN TAZMİNİ

A. Hukuki Talepler

Yukarıda genel olarak açıklamış olduğumuz haksız rekabet teşkil eden fiillerden biri somut olayda mevcutsa, TTK m. 56 hükmüne göre bazı davaların açılması mümkündür. Söz konusu hükme göre; “*Haksız rekabet sebebiyle müşterileri, kredisi, meslekî itibarı, ticari faaliyetleri veya diğer ekonomik menfaatleri zarar gören veya böyle bir tehlikeyle karşılaşabilecek olan kimse;*

a) *Fiilin haksız olup olmadığının tespitini,*^[1]

b) *Haksız rekabetin men’ini,*^[2]

c) *Haksız rekabetin sonucu olan maddi durumun ortadan kaldırılmasını, haksız rekabet yanlış veya yanıltıcı beyanlarla yapılmışsa bu beyanların düzeltilmesini ve tecavüzün önlenmesi için kaçınılmaz ise, haksız rekabetin işlenmesinde etkili olan araçların ve malların imhasını,*

d) *Kusur varsa zarar ve ziyanın tazminini,*

e) *Türk Borçlar Kanununun 58 inci maddesinde öngörülen şartların varlığında manevi tazminat verilmesini isteyebilir.”*

Görüldüğü üzere haksız rekabet nedeniyle açılacak davalar, haksız rekabete konu davranış veya ticari uygulamayı gerçekleştiren kişinin, kusurlu olup olmamasına göre değişmektedir. Haksız rekabet fiilinin meydana gelmesi için, eylemde bulunanın kusurlu olması veya bir zarar oluşması şart değildir⁴³; fakat kusur ve zarar açılacak davanın türünü belirlemektedir. Tespit davası, haksız rekabetin men’i davası ve eski hale iade davası açabilmek için haksız rekabet eylemini gerçekleştiren kişinin kusurlu olmasına gerek olmayıp zarar veya zarar tehlikesinin oluşması yeterlidir. Buna karşın tazminat davaları bakımından kusur ve zarar şartı aranmaktadır. Maddi tazminat davası bakımından kusur ve zararın bir unsur olduğu halihazırda kanun maddesinde belirtilmiştir. Manevi tazminat davası bakımından ise, kanun koyucunun TBK m. 58 hükmüne atıf yapmış olması, haksız rekabetin gerçekleşmesine ek olarak TBK m. 58 şartlarının sağlanmasını da gerektirir. Söz konusu davaların dışında, haksız rekabete uğrayan kimsenin TTK m. 61’e göre ihtiyati tedbir talebinde bulunarak, esas hakkında bir dava açıp sonuçlanana kadar haklarını teminat altına alması mümkündür.

Haksız rekabetten doğan davalarda “*davacı*” sıfatını haiz kişiler, TTK m. 56 hükmünde düzenlenmiştir. Buna göre, öncelikle “*haksız rekabet nedeniyle müşterileri, kredisi, meslekî itibarı, ticari faaliyetleri veya diğer ekonomik menfaatleri zarar gören veya zarar tehlikesiyle karşılaşabilecek*” haksız rekabet mağduru rakipler, dava açabilecektir. Haksız rekabet yalnızca rakipler arasında söz konusu olmadığından, rakip olmayan kimselerin de dava açmaları mümkündür. Hükmün ikinci fıkrasında, müşterilerin de haksız rekabet davalarından bir kısmını

⁴³ Ormancı, s. 120; Ayhan, Rıza/ Özdamar, Mehmet/ Çağlar, Hayrettin, Ticari İşletme Hukuku Genel Esaslar, 8. Baskı, Ankara 2015, s. 393; Ülgen/ Helvacı/ Kendigelen/ Kaya/ Nomer-Ertan, s. 485; Oral, s. 38; Şener, s. 656.

açabilecekleri düzenlenmiştir. Bu kapsamda müşteriler⁴⁴; tespit davası, haksız rekabetin men'i davası ve eski hale iade davası açabilecek ve fakat araçların ve malların imhasını isteyemeyecektir. Ayrıca maddeye göre müşterilerin tazminat davası açması da mümkün değildir. Nihayet maddenin üçüncü fıkrasında *“Ticaret ve sanayi odaları, esnaf odaları, borsalar ve tüzüklerine göre üyelerinin ekonomik menfaatlerini korumaya yetkili bulunan diğer meslekî ve ekonomik birlikler ile tüzüklerine göre tüketicilerin ekonomik menfaatlerini koruyan sivil toplum kuruluşlarıyla kamusal nitelikteki kurumların”* da müşteriler gibi tespit davası, haksız rekabetin men'i davası ve eski hale iade davası açabilecekleri düzenlenmiştir.

Haksız rekabetten doğan davalarda *“davalı”* sıfatını haiz kişiler kapsamında ise, öncelikle haksız rekabet olarak nitelendirilen davranış veya ticari uygulamada bulunan tüzel veya gerçek kişiler sayılmalıdır. Bu kişilerin yanı sıra, haksız rekabet eyleminde bulunanları istihdam eden kimseler de bu kapsamda sayılmalıdır. Ayrıca bu eylemler her türlü basın, yayın, iletişim ve bilişim işletmeleri yoluyla gerçekleşmişse, *“yazı işleri müdürü, genel yayın yönetmeni, program yapımcısı, görüntüyü, sesi, iletiyi, yayın, iletişim ve bilişim aracına koyan veya koyduran kişi ve ilan servisi şefi; bunlar gösterilemiyorsa, işletme veya kuruluş sahibi aleyhine”* dava açılması mümkün olabilir. Yalnız son ihtimalde, sorumluluğun şartlarının belirlenmesi bakımından TTK m. 58 hükmünün getirdiği özel düzenleme dikkate alınmalıdır.

B. Özel Olarak Manevi Tazminat

1. Haksız Rekabet Halinde Manevi Tazminat Talebi: Kişilik Hakkının İhlali Gerekliliği

Haksız rekabetten doğan zarar, her zaman malvarlığında maddi bir eksilmeye yol açmaz. Yapılan haksız rekabet eylemi, maddi zararın yanı sıra, manevi zarara da yol açabilir. Bununla birlikte haksız rekabet nedeniyle oluşan manevi zararın tazmin edilebilmesi için, maddi bir zararın da meydana gelmesi şart değildir⁴⁵. TTK m. 56 hükmüne göre, haksız rekabet sebebiyle manevi tazminat talep edilebilmesi, TBK m. 58'deki şartların sağlanmasını gerektirmektedir.

Türk Ticaret Kanunu'nun, manevi tazminat talebi için atıf yaptığı Türk Borçlar Kanunu m. 58 hükmü, *“kişilik hakkının zedelenmesinden zarar gören”* kimsenin manevi tazminat istemini düzenlemektedir. Bu suretle haksız rekabet sebebiyle manevi tazminat talep edilebilmesi için, haksız rekabete yol açan davranış veya ticari uygulamanın, aynı zamanda kişilik haklarını ihlal etmesi gereklidir.

Dürüstlük kuralına aykırı şekilde ekonomik rekabeti kötüye kullanarak haksız rekabet meydana getiren davranış ve uygulamalar, çoğu durumda kişilik hakkı kapsamında kabul edilen ekonomik kişilik değerlerini ve iktisadi faaliyetlerde bulunma özgürlüğünü de ihlal edecektir⁴⁶. Kişinin ekonomik alanını ve bu kapsamda ekonomik kişiliğini oluşturan değerler, ticaret hayatındaki faaliyetleri ile meslekî ve sanatsal faaliyetleridir⁴⁷. Buna karşın bu değerlere yapılan ve kişinin ekonomik hayatını etkileyen her müdahale, korunması icap eden bir kişilik

⁴⁴ Müşteri teriminin tüketici kavramını da kapsadığı ifade edilmektedir. Bkz. **Oral**, s. 117.

⁴⁵ **Uzun**, Özge, “Haksız Rekabet Hukukunda Manevi Tazminat Davası”, Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 3, S. 1, Haziran 2004, s. 501-519, s. 505; **Örs**, s. 94-95.

⁴⁶ **Gönen**, s. 105.

⁴⁷ **Başar**, Nur, “Genel Olarak Manevi Tazminatın Şartları ve Sonuçları”, Atatürk Üniversitesi İşletme Fakültesi Araştırma Enstitüsü İşletme Dergisi, 1980, C. 4, S. 3-4, s. 185-218, s. 203; **Gönen**, s. 101.

hakkı ihlaline sebebiyet vermez. Haksız rekabet oluşturan bütün davranış ve uygulamaların, kişilik hakkı ihlaline yol açmadığı söylenmelidir. Belirtmek gerekir ki, piyasa koşulları içerisinde yapılan rekabet gereği kişilerin yürüttükleri faaliyetler, piyasaya çıkardıkları yeni ürünler, ekonomik alana yapılmış ve kişilik hakkını ihlal eden bir müdahale olarak değerlendirilemez.

Haksız rekabetten korunma, rekabetçi eylemler için geçerli olup serbest piyasa aktörlerinin kendi başarılarını ve pazar paylarını artırmayı amaçlayan eylemleri için geçerlidir⁴⁸. Ekonomik faaliyet bağlamında ve ekonomik avantaj sağlamak amacıyla gerçekleştirilen eylem, adil ve bozulmamış bir rekabetin varlığını tehlikeye atmadığı müddetçe, haksız rekabet teşkil etmez. Bununla birlikte haksız rekabet teşkil etmeyen bir eylemin, ekonomik kişiliği zedeleyerek, kişilik hakkını ihlal etmesi mümkündür. Örneğin, Yargıtay bir kararında, bir bankanın davacı hakkında ödememe protestosu düzenleyerek Merkez Bankası bültenlerinde yayınlamasını, “iş muhitinde dürüst faaliyetleri ile iyi bir şöhret yapmış olan iş adamı için bunun aksine bir intiba uyandırıcı bir hareket” olarak niteleyerek, davacının ticari itibarının zedelendiğinden bahisle, manevi tazminat talebini haklı bulmuştur⁴⁹. Bunun tersine, haksız rekabet teşkil eden bir eylemin, kişilik hakkını ihlal etmemesi mümkün olabilir. Örneğin, serbest piyasa içerisinde bir şirketin rakiplerine karşı üstünlük sağlamak üzere yaptığı yanlış ve yanıltıcı beyanlarla, kendisini rakiplerinden üstün göstermesi, almadığı belge veya ödülleri almış gibi lanse etmesi, adil ve bozulmamış rekabeti zedeleyen aldattıcı birer haksız rekabet davranışdır⁵⁰. Bununla birlikte söz konusu davranış, haksız rekabet teşkil etmekle beraber, kişilik hakkı ihlali oluşturmazlar. Öte yandan bir Yargıtay kararına konu olan bir olayda; Türk Standartları Enstitüsü’nün (TSE) uygunluk belgesi olmaksızın, ürünlerinde TSE markasını kullanan kimsenin markayı haksız kullanımı, Türk Standartları Enstitüsü’nün itibarını zedelemesinden dolayı haksız rekabet olarak nitelendirilmiş ve manevi tazminata hükmedileceği ifade edilmiştir⁵¹.

Kişilik hakkı ihlali halleriyle haksız rekabet hallerinin birbirinden ayrışmasında, bunları düzenleyen hükümler arasındaki amaç, ilke ve uygulama alanı farklılıklarının da etkisi vardır. Kanunun gerekçesinde de belirtildiği gibi haksız rekabet hükümleriyle amaçlanan, dürüstlük kuralına aykırı eylemlerle bozulmamış rekabetçi bir ekonomi sayesinde piyasa aktörlerini, müşterileri, ekonomiyi ve nihayet toplum menfaatini bütünsel olarak korumaktır⁵². Dolayısıyla kanaatimizce haksız rekabet hükümlerinin bireysel ekonomik çıkarları ve ekonomik kişilik değerlerini koruma amacının ikincil, hatta üçüncül olduğu söylenebilir. Bununla birlikte kişilik hakkını koruyan hükümler ise kişinin, toplumsal yaşayış içindeki itibarını ve kişiliğini

⁴⁸ David/ Jacobs, s. 19 N. 24.

⁴⁹ Y. 11. HD, T. 08.06.1976, E. 1976/ 2663, K. 1976/ 3099 (www.kazanci.com.tr) (Son Erişim Tarihi: 14.01.2021). Aynı yönde bkz. Y. 11. HD, T. 30.04. 1975, E. 1975/ 736, K. 1975/ 3069; Y. HGK, T. 09.04.2980, E. 1978/ 11- 1129, K. 1980/ 1488. (www.kazanci.com.tr) (Son Erişim Tarihi: 14.01.2021)

⁵⁰ Gönen, s. 110.

⁵¹ Y. 11. HD., E. 2012/ 3357 K. 2013/ 3403, T. 26.2.2013. (www.lexpera.com.tr) (Son Erişim Tarihi: 14.01.2021)

⁵² 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu gerekçesinde de rekabet hükümlerinin, tüm katılanların (ekonomik, tüketici ve kamu) menfaatini koruduğu ifade edilmiştir. Türk Ticaret Kanunu m. 54 gerekçesi için bkz. <https://www2.tbmm.gov.tr/d23/1/1-0324.pdf> (Son Erişim Tarihi: 09.01.2021)

serbestçe geliştirmesini sağlayan nitelik ve değerlerin korunmasına hizmet eder. Bu kapsamda kişilik hakkının bir parçasını oluşturan ekonomik kişilik değerlerinin korunması da, esasen birey olarak kişinin ekonomik gelişimini elverişli koşullarda sürdürebilmesini sağlamakta ve ancak dolaylı biçimde toplumsal bütünü ilgilendiren sonuçlara yol açmaktadır. Şu halde; haksız rekabet ile kişilik hakkının ihlali hükümleri, amaçları ve uygulama alanları itibarıyla farklılık arz etmekle beraber, haksız rekabet olarak nitelendirilen davranışın kişilik hakkını da ihlal etmesi halinde manevi tazminat talebi bakımından birlikte uygulanacaktır.

Kanaatimizce bu hususta şöyle bir benzetme yapılabilir: Haksız rekabet halleri ile kişilik hakkının ihlali halleri birbirleri ile kesişen iki kümeyi oluşturur. İki kümenin kesişim noktasında, -çalışmamızın konusunu oluşturan- haksız rekabetten kaynaklanan manevi zararın tazmini gündeme gelecektir. Bu anlamda her haksız rekabet hali, kişilik hakkını ihlal ederek manevi tazminata yol açmayacağı gibi, ekonomik kişiliği hedef alan ve dolayısıyla kişilik hakkını ihlal eden her saldırı da haksız rekabet olarak nitelendirilemeyecektir⁵³. Öte yandan haksız rekabet oluşturmamakla birlikte, kişilik hakkını ihlal eden eylemlerin de kişilik hakkını koruyucu hükümler çerçevesinde (MK m. 23, 24, TBK m. 58) manevi tazminat istemine konu olabileceğini önemle belirtmek gerekir.

2. Tüzel Kişiler Bakımından Kişilik Hakkı İhlali ve Manevi Zarar Meselesi

Toplumsal hayatın bir gereği olarak ortaya çıkan ve kendisini oluşturanlardan bağımsız bir kişiliği bulunan kişi ve mal toplulukları olarak ifade edilen tüzel kişilerin de tıpkı gerçek kişiler gibi kişilik hakkına sahip olduğu kanun koyucu tarafından MK m. 48’de açıkça ifade edilmiştir. Söz konusu maddeye göre, *“Tüzel kişiler, cins, yaş, hısımlık gibi yaradılış gereği insana özgü niteliklere bağlı olanlar dışındaki bütün haklara ve borçlara ehildirler.”* Bu kapsamda tüzel kişilerin de tıpkı gerçek kişiler gibi kişilik haklarına sahip oldukları söylenebilecektir.

Kişilik hakkını koruyan en önemli davalardan biri manevi tazminat davasıdır. Zira manevi tazminat davası, kişilik hakkı ihlaline uğrayan tarafın, bu ihlal nedeniyle uğradığı manevi zararı gidermeyi amaçlar. Doktrinde esas olarak, tüzel kişilerin kişilik hakkı korunmasından yararlanacağı kabul edilmekle beraber, manevi tazminat talep edip edemeyecekleri tartışma konusudur. Manevi zararın açıklandığı teoriye göre, tüzel kişinin manevi tazminat talep edip edemeyeceğinin yorumu değiştiği gibi, kanunda buna imkan veren maddelerin yorumu da tüzel kişinin manevi tazminat talebini etkileyen unsurlardır. Zira manevi zararın, kişilik hakkı ihlalden doğan acı, elem ve üzüntü olarak açıklanması halinde, hissetme kabiliyetinden yoksun olan tüzel kişinin manevi zarara uğrayamayacağı ve bunun doğal sonucu olarak da manevi tazminat talep edemeyeceği ortaya çıkmaktadır.

Bir kişinin şahıs varlığında -kişilik haklarında, manevi değerlerinde- meydana gelen etki (eksilme) olarak ifade edilen manevi zararın⁵⁴, hukuki niteliğine ilişkin olarak, doktrinde

⁵³ Kişilik hakkı ihlali ile haksız rekabet hallerini kesin sınırlar ile belirlemenin zorluğu, doktrinde de ifade edilmiştir. Bkz. **Dural/ Ögüz**, s. 145. Dural/ Ögüz’e göre, aynı olay kimi zaman haksız rekabet, kimi zaman kişilik hakkı ihlali olabilmektedir. Yazarların verdiği örneğe göre, bir tüccar aynı faaliyeti yaptığı başka bir tüccarın mallarını kötülerse bu bir haksız rekabet teşkil eder. Bununla birlikte bir gazetecinin benzer faaliyette bulunması yalnızca kişilik hakkının ihlali oluşturur. Bkz. **Dural/ Ögüz**, s. 145.

⁵⁴ **Bal**, Özlem, Türk İş Hukukunda Manevi Tazminat, Ankara 2010, s.1;

başlıca iki teori ortaya atılmıştır. Doktrinde baskın görüş olan subjektif teoriye göre manevi zarar; kişilik hakkının hukuka aykırı olarak ihlali dolayısıyla duyulan acı, elem, üzüntü ve ruhsal sarsıntıları ifade etmekte⁵⁵ iken; objektif teoriye göre, manevi zarar, kişinin ruhsal durumundan bağımsız olarak, şahıs varlığındaki (kişinin ismi, resmi, ekonomik hayatı, özel ve gizli alanı, şeref ve haysiyeti gibi kişilik değerleri) objektif eksilmeyi ifade eder⁵⁶. Manevi zararın subjektif teoriye göre açıklanması halinde, hissetme kabiliyetinden yoksun olan tüzel kişiler bakımından psikik bir acı duymalarının mümkün olmadığından bahisle manevi zararın meydana gelmeyeceği söylenecektir. Buna karşın, manevi zararın objektif teoriye göre açıklanması halinde, zarar görenin iç dünyasında yaşadığı üzüntüler esas alınmayacağından, kişilik hakkı ihlal edilen tüzel kişilerin manevi zarara uğrayabilmesi sonucunu beraberinde getirir.

Kanaatimizce subjektif teori, gelişen toplumda önemi gittikçe artan tüzel kişilerin, kişilik hakkı korunmasından, gerçek kişilerle eşit biçimde yararlanması yönündeki modern tavırdan uzaktır. Ayrıca manevi zararı sadece psikik hislerle sınırlamak, hem tespiti zor hem de objektiflikten uzak olduğundan hakkaniyet ilkesine aykırı uygulamalara neden olabilecektir. Bu nedenle objektif teori uyarınca, manevi zarar kişilik değerlerindeki objektif eksilme ile açıklanarak, tüzel kişilerin de MK m. 48’de belirtildiği üzere hukuken korunan kişilik değerlerinin korunması ve bu kapsamda manevi zarara uğrayıp manevi tazminat talep edebilmesi gerekir. Nitekim Yargıtay’ın da tüzel kişilerin de tıpkı gerçek kişiler gibi kişilik haklarının bulunduğunu ve bu kapsamda manevi tazminat talep edebileceklerini kabul ettiği çok sayıda kararı bulunmaktadır⁵⁷. Yargıtay tüzel kişinin haksız rekabetten dolayı manevi tazminat isteyebileceğini; “...haksız rekabet sonucu davacının ekonomik yararı yönünden, zarar veya tehlike ile davanın kusurlu olması yeterli olup, bu halde, manevi tazminat

Karahasan, Mustafa Reşit, Tazminat Hukuku- Manevi Tazminat, İstanbul 2001, s. 56; **Kocayusufpaşaoğlu**, Necip, “Kişilik Haklarını Koruyan Manevi Tazminat Davası’na İlişkin Yeni Gelişmeler MK 24. md. BK 49. md.”, Sorumluluk Hukukunda Güncel Gelişmeler I. Sempozyumu, Ankara 1977, s. 141-180, s. 144; **Karayalçın**, Yaşar, “Türk Hukukunda Şeref ve Haysiyetin Korunması”, AÜHFD, C. 19, S. 1-4, 1962, s. 251-275, s. 267; **Oral**, s. 35; **Eren**, Fikret, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 24. Baskı, Ankara 2019, s. 599.

⁵⁵ **Roland**, Brehm, Berner Kommentar, Die Entstehung durch unerlaubte Handlungen, Art. 41 - 61 OR, 4. Aufl., Bern 2013, Art. 49 N. 30; **Akünel**, Teoman, Haksız Fiillerden Doğan Zararlarda Denkleştirme Sorunu, İstanbul, 1977, s. 43; **Ertas**, Şeref, “Manevi Tazminatın Hukuki Niteliği”, Prof. Dr. İlhan E. Postacıoğlu’na Armağan, İstanbul, 1990, s.65-112, s. 65; **Kılıçoğlu**, Şeref, Haysiyet ve Özel Yaşama Basın Yoluyla Saldırlardan Hukusal Sorumluluk, 2. Baskı, Ankara 1993, s. 244; **Larenz**, Karl, Lehrbuch des Schuldrechts, Band I, Allgemeiner Teil, 14. Aufl., München 1987, s. 474; **Başar**, s. 187; **Oğuzman**, Kemal/ **Öz**, Turgut, Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt 1, 17. Baskı, İstanbul 2019, s. 414. İsviçre Federal Mahkemesi de bir kararında; yapılan ihlalin davacı tarafından duygusal acı olarak da algılanması gerektiğini, aksi takdirde herhangi bir tatmin hakkı bulunmadığını ifade etmiştir. Bkz. BGE 120 II 97. (http://relevancy.bger.ch/php/clir/http/index.php?highlight_docid=atf%3A%2F%2F120-II-97%3Ade&lang=de&type=show_document) (Son Erişim Tarihi: 12.01.2021)

⁵⁶ **Eren**, s. 599; **Kırca**, Çiğdem, “Manevi Tazminatı Fonksiyonu ve Niteliği”, Yargıtay Dergisi, Y. 1975, S. 97, s. 242-270, s. 253; **Saymen**, H. Ferit, “Kimler Manevi Tazminat Talep Edebilir?”, İÜHFM, Y. 1940, C. 6, S. 1, s. 126-145, s. 126; **Lorenz**, Egon, Immaterieller Schaden und billige Entschädigung in Geld, Berlin 1981, s. 32.

⁵⁷ Y. 4. HD. E. 1976 / 3518, K. 1977 / 7947, T. 08.07.1977; Y. 4. HD. E. 1982 / 4544, K. 1982 / 8663, T. 11.10.1982; Y. HGK., T. 19.02.1997, E. 1996/ 4- 841, K. 1997/ 97. (www.kazanci.com.tr) (Son Erişim Tarihi: 14.01.2021)

istenebilir. Yararın ihlalinin bir elem veya acıya sebebiyet vermiş olması gerekli olmayıp, tüzel kişiler için iyi ve haklı şöhretin korunması gerekmektedir” şeklinde ifade etmiştir⁵⁸.

V. TÜZEL KİŞİNİN HAKSIZ REKABETTEN DOĞAN MANEVİ TAZMİNAT TALEBİNİN KOŞULLARI

A. GENEL OLARAK

Türk Ticaret Kanunu m. 56 hükmüne göre, haksız rekabet sebebiyle manevi tazminat talep edilebilmesi, TBK m. 58’deki şartların varlığı halinde mümkündür. TBK m. 58 düzenlemesi, kişilik hakkının ihlali halinde uygulanan bir hüküm olup haksız rekabet sonucu manevi tazminat talebi için, kişilik haklarına kapsamında korunan değerlerin zedelenmesini gerektirir. Nitekim manevi zararın tazmini, kişilik hakkı ihlalden kaynaklanan acı, elem ve üzüntüyü değil, -bir önceki başlıkta açıkladığımız üzere objektif teori uyarınca- kişinin ruhsal durumundan bağımsız olarak, şahıs varlığındaki (kişinin ismi, resmi, ekonomik hayatı, özel ve gizli alanı, şeref ve haysiyeti gibi kişilik değerleri) objektif eksilmeyi esas almaktadır. Haksız rekabet sonucu kişilik hakları kapsamında korunan değerleri ve bu kapsamda özellikle ticari itibarı ve ekonomik kişiliği zedelenen tüzel kişi, manevi tazminat davası açabilecektir.

TBK m. 58’e göre manevi tazminat davası açabilmek için gereken şartlar; kişilik hakkına yönelik bir ihlal bulunması, ihlalin hukuka aykırı olması, ihlalden manevi zarar doğması, ihlalde bulunanın kusurlu olması ve hukuka aykırı ihlalle manevi zarar arasında illiyet bağının bulunmasıdır. Aşağıda bu şartlar incelenecektir.

B. KOŞULLARI

1. Kişilik Hakkına Yönelik Bir İhlal Bulunması

Kişilik hakkını koruyan hükümleri ihlal ederek, kişilik hakkı kapsamına giren değerlerde azalma meydana getiren her çeşit davranışa, kişilik hakkına yönelik ihlal denilmektedir⁵⁹. Kişilik hakkı ihlalinin ne şekilde gerçekleştiği önem taşımamaktadır. Kişiliğe tecavüz teşkil eden, sözlü, yazılı veya başka yollarla yapılan her türlü fiil, kişilik hakkına yönelik saldırı kabul edilebilir. Kişilik hakkını oluşturan değerler, kanunda sayılmamıştır. Zira kişiliği oluşturan unsurların tek tek belirlenmesi mümkün olmadığı gibi, bunların zamanla değişebilmesi de mümkündür.

Tüzel kişinin haksız rekabet kapsamında kişilik hakkına yapılan saldırıların konusunu, kişinin ekonomik alanını ve bu kapsamda ekonomik kişiliğini oluşturan ticari, mesleki ve sanatsal faaliyetleri ile ticari itibarının oluşturduğu söylenebilir. Bu anlamda tüzel kişinin haksız rekabetten dolayı manevi tazminat talep edebilmesi için, ekonomik rekabet alanında ve ekonomik kişiliğine yönelik bir ihlalin bulunması gerekir⁶⁰. Öte yandan, kişinin ekonomik faaliyetlerini zedeleyen her eylem, aynı zamanda kişilik hakkını da zedelemeyeceğinden, kişinin ekonomik hayatını etkileyen müdahalenin, “*kişinin ekonomik varlığı ve faaliyetlerini*

⁵⁸ Y.11.H.D., E. 2006/ 4006, K. 2006/ 3778, T. 10.04.2006. (www.lexpera.com.tr) (Son Erişim Tarihi: 03.01.2021)

⁵⁹ Gönen, s. 150; Uzun, s. 506; Helvacı, Serap, Türk ve İsviçre Hukuklarında Kişilik Hakkını Koruyucu Davalar, İstanbul 2001, s. 93; Kocayusufpaşaoğlu, s. 143; Eren, s. 895.

⁶⁰ Uzun, s. 506.

hedef almış olması” gereklidir⁶¹. Bu kapsamda özellikle tüzel kişinin piyasada kendisine duyulan güveni ve mesleki itibarını zedelemeye yönelmiş haksız rekabet eylemleri, manevi tazminat talebine dayanak oluşturacak kişilik hakkı ihlalleridir⁶². Tüzel kişiler için daha çok TTK m. 55/ 1 (a) b. 1, 4, 5’de belirtilen haksız rekabet halleri aynı zamanda kişilik hakkına yönelik ihlal sayılabilir. Bu haller; *“başkalarını veya onların mallarını, iş ürünlerini, fiyatlarını, faaliyetlerini veya ticari işlerini yanlış, yanıltıcı veya gereksiz yere incitici açıklamalarla kötüleme”, “Başkasının malları, iş ürünleri, faaliyetleri veya işleri ile karıştırılmaya yol açan önlemler alma”, “Kendisini, mallarını, iş ürünlerini, faaliyetlerini, fiyatlarını, gerçeğe aykırı, yanıltıcı, rakibini gereksiz yere kötüleyici veya gereksiz yere onun tanınmışlığından yararlanacak şekilde; başkaları, malları, iş ürünleri veya fiyatlarıyla karşılaştırmak ya da üçüncü kişiyi benzer yollardan öne geçirme”* halleridir.

2. İhlalin Hukuka Aykırı Olması

Kişilik hakkı ihlali oluşturan haksız rekabet halleri nedeniyle manevi tazminat talep edebilmek için bu ihlalin hukuka aykırı olması gerekir. Hukuki niteliği itibarıyla mutlak hak teşkil eden kişilik hakkının, ihlal edilmesi hukuka aykırı olduğu gibi, TTK m. 54 f. 2’de de açıkça ifade edildiği üzere, haksız rekabet teşkil eden eylemler de kural olarak hukuka aykırıdır. Bununla beraber somut olayda hukuka aykırılığı ortadan kaldıran hallerden biri varsa, kişilik hakkına yapılan saldırı hukuka aykırı olmaktan çıkacaktır. MK m. 24 f. 2 hukuka aykırılığı tanımlarken; hangi durumların hukuka aykırı olmadığını belirtme yolunu seçmiştir. Buna göre; *“kişilik hakkı zedelenen kimsenin rızası, daha üstün nitelikte özel veya kamusal yarar ya da kanunun verdiği yetkinin kullanılması”* olarak belirtilen hukuka uygunluk sebeplerinden biri yoksa; eylem hukuka aykırı olacaktır. Kanun koyucunun, kişilik hakkı ihlali söz konusu olduğunda, bu ihlalin hukuka aykırı olduğu karinesini getirdiği anlaşılmaktadır. Başka bir deyişle, kişilik hakkı ihlali söz konusu olduğunda, kural olarak bu ihlalin hukuka aykırı olduğu kabul edilecektir. Buna göre, karinenin aksini ileri sürerek, örneğin kişilik hakkı ihlalinin, ihlale uğrayan tüzel kişinin rızası ile gerçekleştiğini iddia edenin, bu iddiasını ispatlaması gerekecektir. Maddede yer alan hukuka uygunluk sebeplerinde birine dayanmayan her saldırının, hukuka aykırı olduğu söylenecektir.

3. İhlalden Manevi Zarar Doğması

TBK m. 58 hükmüne göre, manevi tazminat talep edebilmek için, kişilik hakkına yapılan ihlal sonucu bir manevi zararın meydana gelmiş olması gerekir. Daha önce ifade etmiş olduğumuz üzere, doktrinde manevi zararı açıklayan başlıca iki teori olup bizim de katıldığımız objektif teoriye göre, manevi zarar, kişinin ruhsal durumundan bağımsız olarak, şahıs varlığındaki (kişinin ismi, resmi, ekonomik hayatı, özel ve gizli alanı, şeref ve haysiyeti gibi kişilik değerleri) objektif eksilmeyi ifade eder⁶³. Buna göre, kişilik hakkının ihlal edilmesiyle, kişilik hakkı kapsamında korunan değerlerinde objektif bir eksilme meydana gelen tüzel kişinin manevi zarara uğraması mümkündür.

⁶¹ Gönen, s. 101.

⁶² Demirel, Duygu, “Ticari İtibarın Zedelenmesi ve Manevi Tazminat Davası”, Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Ocak 2013, C. 4, S. 7, s. 39-73, s. 55-56; Uzun, s. 507.

⁶³ Kırca, Manevi Tazminat, s. 253; Saymen, s. 126; Eren, s. 599; Lorenz, s. 32.

Haksız rekabet teşkil eden davranış ve uygulamalar sonucu; ticari itibarı, ekonomik faaliyetleri, piyasada ve müşteri çevresinde oluşturduğu güveni, ticari şöhreti zedelenen ve ekonomik kişiliğini hedef alan eylemlerle kişilik hakkı saldırıya uğrayan tüzel kişilerin, manevi zarara uğradığı söylenebilir. Bu kapsamda her ne kadar akla ilk olarak ticaret şirketleri gelse de, medeni hukuk tüzel kişileri olan dernek ve vakıfların da haksız rekabet eylemleri nedeniyle manevi zarara uğraması mümkündür. Örneğin; bir derneğe üye olanları vazgeçirmek ve bu şekilde aidat gelirlerinin azalarak kapanmasına yol açmak için veya maddi durumu kötü öğrencilere destek sağlayan bir vakfın gelir kaynaklarının kurutulması amacıyla kötülenerek, haksız rekabet teşkil eden eylemler yapılması halinde, bu tüzel kişilerin de manevi zarara uğradığı söylenmelidir⁶⁴.

Yargıtay’a göre ise, haksız rekabet nedeniyle manevi tazminat talep edilebilmesi için manevi zararın doğmuş olması şart olmayıp zarar doğma tehlikesinin bulunması yeterlidir⁶⁵. Yargıtay’a göre kişilik hakkı ihlali halinde manevi tazminatı düzenleyen TBK m. 58 hükmü ve haksız rekabet halinde “zarar gören veya böyle bir tehlikeyle karşılaşabilecek olan kimse”nin dava açabileceğinden bahseden TTK m. 56 hükmü birlikte okunarak bu sonuca ulaşılmaktadır. Kanaatimizce manevi zararı açıklayan teorilerden objektif teorinin benimsenmesi sonucu, kişilik hakkının ihlali halinde kişilik değerlerinde objektif bir eksilmeyle manevi zarar oluşacağından, “manevi zarara uğrama tehlikesi”nden ziyade manevi zarar gerçekleşmiş olacaktır. Dolayısıyla manevi zararın meydana gelme tehlikesi bulunup bulunmadığı tartışmasına gerek olmayacak ve kişilik hakkının ihlal edilmesiyle bu zarar şartı sağlanacaktır.

4. İhlalde Bulunanın Kusurlu Olması

Tüzel kişinin haksız rekabet teşkil eden böyle bir eylemle karşı karşıya kalması durumunda manevi tazminat talep edebilmesi için, kural olarak haksız rekabet eylemini gerçekleştirenin kusurlu olması gerekir⁶⁶. Zarar verenin her türlü kusuru; başka bir deyişle kast, ağır veya hafif ihmali sorumluluğun doğması için yeterlidir⁶⁷.

5. Hukuka Aykırı İhlalle Manevi Zarar Arasında İliyet Bağının Bulunması

Son olarak kişilik hakkı ihlali bulunan kimsenin sorumlu tutulabilmesi için, ihlale sebep olan müdahale ile ortaya çıkan zararlı sonuç arasında sebep sonuç ilişkisi bulunması gereklidir. Bu şart gerçekleşmeden, sorumluluk söz konusu olamaz. Zira kişiler, ancak kendi davranışlarının sebep olduğu zararlara katlanırlar. Meydana gelen zararla, bu zararı meydana

⁶⁴ Gönen, s. 103-104.

⁶⁵ Y. 11. HD., T. 25.6.1964, E. 1964/ 4736, K. 1964/ 2275. (Uzun, s. 508 dp. 38’den alınmıştır)

⁶⁶ Eren, s. 898.

⁶⁷ Meğer ki bir kusursuz sorumluluk hali bulunsun. Kusursuz sorumluluk halinde, bir kimsenin zararın meydana gelmesinde hiçbir kusuru olmasa da, bir kanun hükmü gereği zarardan sorumlu olması söz konusudur. Örneğin, TBK m. 66’ya göre adam çalıştıran çalışanın işini görürken verdiği zararlardan hiçbir kusuru bulunmasa dahi sorumludur.

getiren davranış arasındaki sebep sonuç ilişkisine illiyet bağı denir⁶⁸. Bu kapsamda haksız rekabet sonucu manevi tazminat talebinde bulunacak tüzel kişinin, başka bir sebeple veya üçüncü bir kişinin fiiliyle değil, haksız rekabet teşkil eden davranış veya ticari uygulamayı yapan kimsenin fiili sonucu manevi zarara uğraması gerekir.

VII. SONUÇ

Toplumsal gerekliliğin bir sonucu olarak hukuk düzeni, gerçek kişiler dışındaki birtakım kişi ve mal topluluklarına da, onları oluşturan kişilerden ayrı olarak, haklara ve borçlara ehil olabilme imkanı tanıyarak, tüzel kişi kavramını ortaya çıkarmıştır. Medeni Kanunumuzun 48. maddesine göre, *cins, yaş, hısımlık gibi yaradılış gereği insana özgü niteliklere bağlı olanlar dışında bütün haklara ve borçlara ehil olan tüzel kişiler*, tıpkı gerçek kişiler gibi serbest piyasa içerisinde çeşitli ekonomik faaliyetlerde bulunabilmektedir. Rekabet ortamı içerisinde ekonomik faaliyetlerde bulunan kişilerin, rekabet ederken uyması gereken birtakım kuralları vardır. Bu kapsamda aldatıcı veya diğer şekillerde dürüstlük kuralına aykırı davranış ve ticari uygulamalar sonucu haksız rekabet teşkil eden eylemler, rekabet özgürlüğünün sınırını oluşturmaktadır.

Haksız rekabet olarak ifade edilen, dürüstlük kuralına aykırı ticari uygulama ve davranışlar neticesinde; ekonomik faaliyet sürdüren tüzel kişilerin ticari itibarları, mesleki kariyerleri, müşteri çevreleri ile olan ilişkileri olumsuz yönde etkilenebilmekte ve kimi zaman kişilik haklarının bir parçasını oluşturan ekonomik kişilikleri zarara uğramaktadır. Şartları oluşmuşsa, haksız rekabet düzenlemeleriyle zarar gören davacının; haksız rekabetin tespiti, men'i, eski hale iadesi, maddi tazminat ve nihayet kişilik hakkının korunmasına ilişkin hükümlere atıf yapılmak suretiyle, manevi tazminat talebinde bulunabileceği ifade edilmiştir.

Manevi zararın objektif teoriye göre açıklanmasıyla, kişilik hakkına yapılan saldırı sonucu, kişilik hakkı kapsamında korunan değerlerdeki objektif azalmanın manevi zararı meydana getireceği söylenecektir. Manevi zararın; acı, elem, üzüntü gibi psikik hislerden arındırılarak objektif bir kritere bağlanmasıyla tüzel kişilerin de manevi zarara uğraması mümkün hale gelecektir. Bu kapsamda haksız rekabet teşkil eden eylemler sonucu ekonomik kişilik değerleri dahilinde ticari itibarı, mesleki şöhreti, müşteri ilişkileri ve saygınlıkları zedelenen tüzel kişiler de manevi zararlarının tazminini talep edebilecektir.

Haksız rekabet nedeniyle manevi zararın giderilmesi için açılacak tazminat davası, TTK m. 56 hükmünde düzenlenmiş olup bu hususta TBK m. 58 hükmüne atıf yapılmıştır. TBK m. 58'e göre manevi tazminat davası açabilmek için gereken şartlar; kişilik hakkına yönelik bir ihlal bulunması, ihlalin hukuka aykırı olması, ihlalden manevi zarar doğması, ihlalde bulunanın kusurlu olması ve hukuka aykırı ihlalle manevi zarar arasında illiyet bağının bulunmasıdır. Söz konusu şartların sağlanması halinde, haksız rekabet eylemleri neticesinde kişilik hakkı ihlal edilen tüzel kişinin manevi tazminat talep etmesi mümkün olacaktır.

⁶⁸ Bir kimse, hukuka aykırı fiilinden kaynaklanan tüm sonuçlardan değil, yalnızca hayatın olağan akışına göre doğması mümkün olan zararlı sonuçlardan sorumlu olur. Ayrıntılı bilgi için bkz. **Eren**, Fikret, Sorumluluk Hukuku Açısından Uygun İlliyet Bağı Teorisi, Ankara 1975.

KAYNAKÇA

- Akipek**, Jale/ **Akıntürk**, Turgut/ **Ateş**, Derya, Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku, Birinci Cilt, 16. Baskı, İstanbul 2020
- Aksoy**, Mehmet Ali, Haksız Rekabet Halleri ve Haksız Rekabetin Tespiti (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara 2011
- Akünel**, Türk Medeni Hukukunda Tüzel Kişiler, İstanbul 1995 (Akünel, Tüzel Kişiler)
- Akünel**, Teoman, Haksız Fiillerden Doğan Zararlarda Denkleştirme Sorunu, İstanbul, 1977 (Akünel, Haksız Fiiller)
- Arkan**, Sabih, Ticari İşletme Hukuku, 20. Baskı, Ankara 2015
- Arpacı**, Abdülkadir, Kişiler Hukuku (Gerçek Kişiler), 2. Baskı, İstanbul, 2000
- Arslanlı**, Halil, Kara Ticareti Hukuku Dersleri Umumi Hükümler, 2. Baskı, İstanbul 1959
- Ayan**, Mehmet/ **Ayan**, Nurşen, Kişiler Hukuku, 9. Baskı, Ankara 2020
- Ayhan**, Rıza/ **Özdamar**, Mehmet/ **Çağlar**, Hayrettin, Ticari İşletme Hukuku Genel Esaslar, 8. Baskı, Ankara 2015
- Bahtiyar**, Mehmet, Ticari İşletme Hukuku, 20. Baskı, İstanbul 2019
- Bal**, Özlem, Türk İş Hukukunda Manevi Tazminat, Ankara 2010
- Başar**, Nur, “Genel Olarak Manevi Tazminatın Şartları ve Sonuçları”, Atatürk Üniversitesi İşletme Fakültesi Araştırma Enstitüsü İşletme Dergisi, 1980, C. 4, S. 3-4, s. 185-218
- Baştuğ**, İrfan/ **Erdem**, Ercüment, Ticari İşletme Hukuku (Ders Notları), Ankara 1993
- Bucher**, Eugen/ **Aebi-Müller**, Regina E., Schweizerisches Zivilgesetzbuch Die natürlichen Personen, Art. 11-19d ZGB, Rechts- und Handlungsfähigkeit (Berner Kommentar), 2. Aufl., 2017
- Bucher**, Andreas, Natürliche Personen und Persönlichkeitsschutz, 4. Aufl. Basel 2009
- Can**, Mustafa, Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Haksız Rekabet, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 2007, S. 69, s. 151-176
- David**, Lucas/ **Jacobs**, Reto, Schweizerisches Wettbewerbsrecht, Eine systematische Darstellung des Gesetzes gegen den unlauteren Wettbewerb und des Kartellgesetzes, sowie der wettbewerbsrechtlichen Nebengesetze und der Grundsätze der Schweizerischen Kommission für die Lauterkeit in der Werbung, 5. Aufl. Bern 2012
- Demirel**, Duygu, “Ticari İtibarın Zedelenmesi ve Manevi Tazminat Davası”, Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Ocak 2013, C. 4, S. 7, s. 39-73
- Dinç**, Serhan, “Ticaret Hukukunun Düzenlenmesinde Benimsenen Sistemler ve Sistemlerin Etkilediği Kanuni Düzenlemeler”, İzmir Barosu Dergisi, 2018, S. 2, s. 177-195
- Dural**, Mustafa/ **Öğüz**, Tufan, Türk Özel Hukuku, Cilt II, Kişiler Hukuku, İstanbul 2019
- Domaniç**, Hayri, Ticaret Hukukunun Genel Esasları, 4. Baskı, İstanbul 1988
- Dörr**, Julian/ **Goldschmidt**, Nils, UWG Kommentar, 1. Teil: Grundlagen des Lauterkeitsrechts in systematischer Darstellung / § 1 Einführung in die ökonomischen Grundlagen des Wettbewerbs und der Wettbewerbsordnung, Zürich, St. Gallen 2018, s. 3–13
- Egger**, August, Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch (hrsg. von Gauch, Peter/ Schmid, Jörg), Band I, Einleitung- Personenrecht, Teilband II, Personenrecht (Zürcher Kommentar), Zürich, 1930
- Erdil**, Engin, Haksız Rekabet Hukuku, İstanbul 2012

- Eren**, Fikret, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 24. Baskı, Ankara 2019
- Ertaş**, Şeref, “Manevi Tazminatın Hukuki Niteliği”, Prof. Dr. İlhan E. Postacıoğlu’na Armağan, İstanbul, 1990, s. 65-112
- Göktürk**, Kürşat, “Ticari İş Kavramı, Sınırlandırılması ve Faiz Meselesi”, GÜHFD, 2015, C. XIX, S. 2, s. 3-44
- Göle**, Celal, Aldatıcı Reklamlara Karşı Tüketicinin Korunması, Ankara 1983
- Gönen**, Doruk, Tüzel Kişilerde Kişilik Hakkı ve Korunması, İstanbul, 2011
- Hatemi**, Hüseyin, Medeni Hukuk Tüzel Kişileri, İstanbul 1979
- Helvacı**, Serap, Türk ve İsviçre Hukuklarında Kişilik Hakkını Koruyucu Davalar, İstanbul 2001
- Hirsch**, Ernst E., Ticaret Hukuku Dersleri, 3. Baskı, İstanbul 1948 (Hirsch, Ticaret Hukuku)
- Hirsch**, Ernst E., (çev. Şevket Müftügil), İsviçre Hukukunun Yeni Türk Ticaret Kanununa Tesiri, AÜHFD, Y. 1957, C. 13, S. 3, s. 26-33 (Hirsch, İsviçre Hukuku)
- Huguenin**, Claire, Basler Kommentar, Zivilgesetzbuch I, Art. 1- 456 ZGB (hrsg. von Honsell, Heinrich/ Vogt, Nedim Peter/ Geiser, Thomas), 4. Aufl., Basel, 2010
- İmregün**, Oğuz, Ticaret Hukukunun Genel İlkeleri, İstanbul 1989
- Karahasan**, Mustafa Reşit, Tazminat Hukuku- Manevi Tazminat, İstanbul 2001
- Karayalçın**, Yaşar, “Türk Hukukunda Şeref ve Haysiyetin Korunması”, AÜHFD, C. 19, S. 1-4, 1962, s. 251-275 (Karayalçın, Şeref ve Haysiyet)
- Karayalçın**, Yaşar, Ticaret Hukuku Dersleri I, Giriş-Ticari İşletme, Ankara 1968 (Karayalçın, Ticaret Hukuku)
- Kayıhan**, Şaban/ **Yasan**, Mustafa, Ticari İşletme Hukuku, 4. Baskı, Ankara 2017
- Kılıçoğlu**, Şeref, Haysiyet ve Özel Yaşama Basın Yoluyla Saldırlardan Hukuksal Sorumluluk, 2. Baskı, Ankara 1993
- Kırca**, İsmail, “Bilimsel Araştırma Sonuçlarının Yayımlanması – Haksız Rekabet ve İfade Özgürlüğü”, Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu’na 65. Yaş Günü Armağanı, İstanbul, 2001, s. 439-466 (Kırca, Haksız Rekabet)
- Kırca**, Çiğdem, “Manevi Tazminatı Fonksiyonu ve Niteliği”, Yargıtay Dergisi, Y. 1975, S. 97, s. 242-270 (Kırca, Manevi Tazminat)
- Kocayusufpaşaoğlu**, Necip, “Kişilik Haklarını Koruyan Manevi Tazminat Davası’na İlişkin Yeni Gelişmeler MK 24. md. BK 49. md.”, Sorumluluk Hukukunda Güncel Gelişmeler I. Sempozyumu, Ankara 1977, s. 141-180
- Köhler**, Helmut/ **Bornkamm**, Joachim, Beck’sche Kurz Kommentare, Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb, 28. Aufl., München 2010
- Larenz**, Karl, Lehrbuch des Schuldrechts, Band I, Allgemeiner Teil, 14. Aufl., München 1987
- Lorenz**, Egon, Immaterieller Schaden und billige Entschädigung in Geld, Berlin 1981
- Nomer-Ertan**, Füsün, Haksız Rekabet Hukuku, İstanbul 2016
- Oğuzman**, Kemal/ **Seliçi**, Özer/ **Oktay-Özdemir**, Saibe, Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler), 19. Baskı, İstanbul 2020
- Oğuzman**, Kemal/ **Öz**, Turgut, Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt 1, 17. Baskı, İstanbul 2019
- Oral**, Tuğçe, Tüzel Kişilerin Manevi Zararının Tazmini, İstanbul 2018

Ormancı, Gürkan, “Türk Hukuku Kapsamında İşletme Adının Rekabet Hükümleri Uyarınca Korunması”, Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi, Haziran 2020, C. 6, S. 1, s. 108-127

Oruç, Murat, Haksız Rekabette Maddi Tazminat Davası, İstanbul 2009

Öğüz, Tufan, Türk Hukukunda Vakıf Tüzel Kişiliğinin Hukuki Esasları, İstanbul 2007

Örs, Fahri Halil, Türk Hususi Hukukunda Haksız Rekabet, Ankara 1958

Pedrazzini, Mario M./ **Oberholzer**, Niklaus, Grundriss des Personenrechts, 4. Aufl. Bern 1993

Pınar, Hamdi, “Reklam ve Satış Yöntemlerine İlişkin Haksız Rekabet Halleri”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Aralık 2012, C. 18, S. 2, s. 129-156

Roland, Brehm, Berner Kommentar, Die Entstehung durch unerlaubte Handlungen, Art. 41 - 61 OR, 4. Aufl., Bern 2013

Saymen, H. Ferit, “Kimler Manevi Tazminat Talep Edebilir?”, İÜHFM, Y. 1940, C. 6, S. 1, s. 126-145

Şener, Oruç Hami, Ticari İşletme Hukuku, Ankara 2016

Taşkın, Alim, Tüzel Kişilerin Kişilik Haklarının Korunması, AÜHD, Y. 1991-92, C. 42, S. 1-4

Tuor, Peter/ **Schnyder**, Bernhard/ **Schmid**, Jörg/ **Rumo-Jungo**, Alexandra, Das Schweizerische Zivilgesetzbuch, 14. Aufl., Zürich 2015

Uzun, Özge, “Haksız Rekabet Hukukunda Manevi Tazminat Davası”, Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 3, S. 1, Haziran 2004, s. 501-519

Ülgen, Hüseyin/ **Helvacı**, Mehmet/ **Kendigelen**, Abuzer/ **Kaya**, Arslan/ **Nomer-Ertan**, Füsun, Ticari İşletme Hukuku, İstanbul 2015

ELEKTRONİK KAYNAKÇA

<https://sozluk.gov.tr/>

<https://www2.tbmm.gov.tr/d23/1/1-0324.pdf>

http://relevancy.bger.ch/php/clir/http/index.php?highlight_docid=atf%3A%2F%2F120-II-97%3Ade&lang=de&type=show_document

<https://www.admin.ch/opc/de/classifiedcompilation/19860391/201607010000/241.pdf>

<https://www.lexpera.com.tr>

<https://www.kazanci.com.tr>

KISALTMALAR

alm. : Almanca

Aufl. : Auflage (Baskı)

AÜHFD : Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

C. : Cilt

çev. : Çeviren

dp. : Dipnot

GÜHFD : Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

HD. : Hukuk Dairesi

HGK. : Hukuk Genel Kurulu

ing. : İngilizce
R. G : Resmi Gazete
Rn. : Randnummer (Paragraf numarası)
T. : Tarih
S. : Sayı
s. : Sayfa
Y. : Yargıtay
ZGB : Schweizerisches Zivilgesetzbuch (İsviçre Medeni Kanunu)